

PRZEDMOWA

Globalizacja, rozumiana jako proces zmian społecznych i gospodarczych, zachodzących w wyniku integracji rynków, rozwoju handlu międzynarodowego i swobody przepływu kapitałów, tworzy nowe warunki działania dla współczesnych przedsiębiorstw. Pod wpływem globalizacji powstają koncepcje nowych modeli biznesowych, wypierając tradycyjne podejścia oparte na prostej konkurencji kosztowej. Analiza i ocena efektywności staje się wielowymiarowym, złożonym problemem, wymagającym połączenia wymiaru finansowego i wymiarów pozafinansowych, coraz silniej wpływających na pozycję konkurencyjną firm. Zmianom ulega proces tworzenia strategii: modele pozycyjne ustępują miejsca projektowaniu strategii na podstawie analizy zasobów, uwzględniając procesy uczenia się organizacji. Bez modyfikacji i rozszerzenia dotychczasowych podejść w zarządzaniu strategicznym przedsiębiorstwa mogą nie być w stanie sprostać nowym wyzwaniom, ze wszystkimi tego konsekwencjami – przypadki takich firm jak Nokia, Kodak, Xerox – które zbyt późno dostrzegły konieczność dostosowań strategicznych – są dziś przedmiotem analiz na studiach MBA. Kluczem do zrozumienia uwarunkowań działania współczesnych firm jest słynne stwierdzenie Jacka Welcha, byłego szefa General Electric, że „gdy tempo zmian wewnątrz organizacji jest niższe niż tempo zmian na zewnątrz, to znaczy, że koniec jest bliski”.

Globalizacja nie jest zjawiskiem nowym, sam termin pojawił się w publikacjach już w roku 1953, a w 1982 roku John Naisbitt zaliczył globalizację do jednego z dziesięciu fundamentalnych megatrendów, obok m.in. procesów decentralizacji, sieciowych systemów zarządzania, planowania scenariuszowego czy informatyzacji zarządzania. Dziś trendy globalizacyjne, obejmujące szybkie przenoszenie wzorców między rynkami, ujednolicające mody i style kulturowe oraz formy przekazu informacji determinują zdolność firm do rozwoju. Już nie tylko czynniki finansowe i konkurencja cenowa są ważne – determinanty pozycji firm stają się coraz bardziej złożone i współzależne, prowadząc do rozwiązań takich jak kooperacja czy inwestycje w startupy, czyli modele trudne do wyobrażenia jeszcze w końcu XX wieku. Epidemia COVID-19 prawdopodobnie wstrzyma na pewien czas dalszy postęp globalizacji i zmieni model współpracy między firmami, ale umiejętność funkcjonowania w wielkiej skali w wielokulturowym sieciowym modelu biznesowym przetrwa jako paradygmat współczesnego zarządzania.

Niniejsza monografia jest próbą opisu wpływu otoczenia współczesnego przedsiębiorstwa na jego strategię oraz wybór celów działania i środków ich realizacji. Praca składa się z dwóch części: w części pierwszej, zatytułowanej „Globalne determinanty zmian we współczesnym zarządzaniu”, autorzy przedstawiają analizy wpływu czynników związanych z procesami globalizacyjnymi na projektowanie i wdrażanie strategii firm. Dotyczy to zmian zarządzania strategicznego informacjami na przykładzie

firm francuskich, globalnych uwarunkowań bezpieczeństwa energetycznego, kształtowanych przez dostępność energii jądrowej i rynki ropy naftowej, ale również zarządzania społecznie odpowiedzialnego w obszarze energetyki. Procesy globalizacyjne oddziałują również na integrację usług biznesowych, widoczną w postaci rozwoju centrów usług wspólnych.

Część druga pod tytułem „Wpływ czynników finansowych i niefinansowych na współczesne rynki i organizacje” zawiera analizę wpływu informacji niefinansowych i zmiennych o charakterze jakościowym na pozycję konkurencyjną przedsiębiorstw. Zagadnienia opisywane w tej części dotyczą percepcji roli informacji niefinansowych, wpływu zmian w standardach rachunkowości na wyceny aktywów publikowane w sprawozdaniach finansowych banków, historycznych badań poświęconych industrializacji i ich współczesnego znaczenia, analizy zmian na rynku pracy w Polsce oraz innowacyjnych kierunków rozwoju firm, takich jak startupy. Problemy te w większości przypadków związane są z uwzględnieniem informacji o charakterze niefinansowym, których rola, jeszcze mało widoczna w opracowaniach z końca XX wieku, obecnie musi być uznana za jedną z kluczowych dla dobrego zarządzania, zapewniającego bezpieczeństwo strategiczne firmy.

Stopień skomplikowania współczesnego zarządzania i mnogość czynników wpływających na wybory ekonomiczne przedsiębiorstw są obecnie nieporównywalnie większe niż kiedykolwiek w historii. Celem monografii było usystematyzowanie najważniejszych czynników o charakterze globalnym determinujących wartość firm i ułatwienie dzięki temu analizy ich roli w tworzeniu i wdrażaniu strategii. Mamy nadzieję, że wyniki badań przedstawione w monografii pomogą w analizie problemów zarządzania we współczesnej gospodarce i przyczynią się do rozszerzenia wiedzy, szczególnie w obszarze niefinansowych aspektów określających pozycję konkurencyjną.

Redaktorzy naukowii
Natalia Iwaszczuk
Krzysztof Posłuszny